

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІРЛАНДСЬКОГО ДІАЛЕКТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Для отримання цілісного уявлення про будь який діалект необхідно виявити і дослідити його особливості на всіх структурних рівнях: фонетичному, лексичному та граматичному. В ході дослідження особливостей ірландського діалекту англійської мови були вивчені характерні риси, здійснений їх послідовний та систематичний аналіз.

Ірландській англійській мові (IrE) властива невелика кількість чітких власне ірландських рис. Часто ці риси характеризують як своєрідне поєднання особливостей шотландського та валійського діалектів, які зазнало впливу гельської та англійської мов.

У цьому розділі ми детально зупинимось на аналізі фонетичних, лексичних та граматичних особливостей ірландського діалекту англійської мови.

Говорячи про фонетичні особливості ірландського діалекту англійської мови варто зазначити, що він увібрав особливості притаманні різним діалектам та варіантам англійської мови. В той же час він має характерні лише для нього особливості.

Головною фонетичною особливістю ірландського діалекту є те, що він – ротичний (rhotic dialect). Тобто, для ірландського діалекту характерним є озвучення літери «r» оча в словах французького походження літера «r» не вимовляється: *dossier*) в усіх видах складів, не залежно від позиції у слові(другому, третьому та четвертому складах): *far, farm, car, north*. Це явище не характерне для традиційної «Received English», у якій «r» вимовляється лише у препозиції до голосної літери: *red, torrid, watery*, а в інших випадках не вимовляється: *hard, car, water* («r» може вимовлятися у не ротичних мовах, за умови, що наступне слово починається з голосної: *water ice*) [5].

Для ірландського діалекту характерним є фонетичне явище злиття [hw] і [w]. Внаслідок цього вимовляється звук [hw] у словах типу:

what – [hwɒt]
when – [hwɛn]
white – [hwaɪt]
which – [hwɪtʃ]
whether – [hwedə]

Схоже явище зустрічається в канадському варіанті англійської мови[5].

Поширеною в Ірландії є вимова щільових звуків [ð] і [ʃ] як передньоязикових дзвінкого [d] та глухого [t]:

this [ðɪs] – [dɪs]; bath [bɑʃ] – [bɑ:t]

Як правило, це відбувається тоді, коли ці звуки стоять у безпосередньому кінці слова[2].

Торкаючись особливостей вимови голосних звуків варто зазначити той факт, що 300 років тому, можливо раніше, дифтонг *ea* вимовлявся так, як

довгий *a* у слові *fate*: слово *sea* вимовлялося як *say*. Наприклад:

*'God moves in a mysterious way,
His wonders to perform;
He plants His footsteps in the sea,
And rides upon the storm'*

(Cowper (18th century) [8].

Цей звук зник в англійській мові, а в ірландському діалекті він зберігся. Ви зможете почути його будь де в Ірландії: «a cup of «*tay*» ,» «you're as deep as the *say*».

«Kind sir be aisy and do not taize me with your false praises most jestingly».

(Old Irish Folk Song) [6].

Старий звук [eI] досі функціонує в англійській мові, наприклад, у слові *great*. Але цей звук у цьому слові мав свою історію. Лорд Честерфілд запроваджував вимову [grɪ:t], стверджуючи, що лише ірландці можуть вимовляти це слово його [grɛIt]. Але житель Дубліну, представник нижньої палати британського парламенту – Гамільтон, підтримував варіант [grɛIt]. Завдяки його авторитетові, а також впливові ірландських ораторів, саме цей варіант вимови став нормативним[2].

Схожа ситуація була і з дифтонгом [eI] та довгим [e:], вони обидва вимовлялися як довгий [a:] *a* у слові *fate*.

*«Boast the pure blood of an illustrious race,
In quiet flow from Lucrece to Lucrece».*

(Pope: «Essay on Man.»)[8].

У тому ж есе автор римує слово *sphere* з словом *fair*, демонструючи тим самим, що слово вимовляється як *sphaire*.

*«Of all the maids on this terrestrial sphaire
Young Molly is the fairest of the fair.
The plots are fruitless which my foe
Unjustly did conceive;
The pit he digg'd for me has proved
His own untimely grave» [8].*

Також для ірландського діалекту характерна вимова довгого звуку *e* та *ei*: *persaive* замість *perceive* та *severe* замість *severe*.

«The pardon he gave me was hard and severe;

'Twas bind him, confine him, he's the rambler from Clare» [8].

Слово *ate* англійською мовою вимовляється як *et*. А на території провінції Манстер (південно-західна Ірландія) це слово вимовляється як *ait*: «*Yesterday I ait a good dinner*» [2].

Щодо особливостей вимови приголосних звуків, то звук *d* перед довгим звуком *u* вимовляється як *j*, наприклад: *projuce* замість *produce*, the *Juke* of Wellington.

В ірландському діалекті англійської мови є такі приголосні, які не об'єднуються в один звук, оскільки в англійській мові: слово *firm* вимовляється як *ferrum*.

*'His sire he'd seek no more nor descend to Mammon's shore,
Nor venture on the tyrant's dire alaa-rums,*

*But daily place his care on that emblematic fair,
Till he'd barter coronations for her chaa-rums'*

(Old Folk Song) [6].

Слово *herb* вимовляється як *errub*, і навіть в імені *Charles* в ірландському варіанті вимови є два склади [*Charless*]. Слово *thong* вимовляється як *fong* (тут можна помітити схожість з варіантом Кокні), *chew* як *chaw*, *oizce* як *oncet* [wɒnst], *twice* як *twiced*, *and height*, *sight* як *heighth*, *sighth*.

*«And next to him malicious Envy rode
Upon a ravenous wolfe and still did chaw
Between his cankred teeth a venomous tode»*

«Faerie Queen» (Bk. I., Canto Iv., xxx.) [8].

На всій території Ірландії можна почути слова *vault* та *fault*, які вимовляються як *vaut* та *faut*. Ця особливість була притаманна Староанглійській мові та збереглась в ірландському діалекті.

*Let him not dare to vent his dangerous thought:
A noble fool was never in a faut [fatit].*

(Pope, cited by Hitine.) [8,2].

Такий варіант часто використовував Голдсміт:

*'Yet he was kind, or if severe in aught
The love he bore to learning was in fault' [faut]. [8].*

Варто зазначити, що англійська мова в Ірландії дотепер зберігає фонологічну систему англійської мови середини 17 століття. Особливо яскраво це виражається в питаннях, які стосуються інтонації. Дослідник інтонації ІрА (ІрЕ) Дж. Харріс стверджує, що Кельтський вплив, якого зазнала Ірландія найбільше позначився саме на інтонації. Вона (інтонація) вирізняється повільністю, багатством падінь і підйомів, порушень ритму завдяки виділенню ненаголошених складів у слові [4; 115]. В мові ірландських дикторів спостерігається висока частотність різних тонів, швидкий темп вимови.

Той факт, що ірландський діалект і досі зберігає особливості, які були притаманні англійській мові чотири століття тому, свідчить, що він є діалектом.

Аналіз лексичного складу ірландського діалекту показує, що словник ірландського діалекту майже повністю збігається зі словником англійської мови, але оскільки лексика є найрухливішою з усіх мовних пластів, в ірландській англійській досить багато слів, характерних лише цій мові. Ми наведемо приклади часто вживаних діалектизмів:

- **to banjax** – ламати, знищувати: «*My mobile's been banjaxed since I dropped it in the toilet.*»

- **Beor** – жінка (інколи пишеться як: *bjeor*, *beour*, або *byore*).

- **Cat** – поганий, жахливий. Інколи вживається слово «*catmalogean*».

- **Chiseler** – дитина (характерно для дублінського говору).

- **Crack** або **craic** – гарно проведений час, гарна компанія, атмосфера а розмова, якщо вам щось подобається «*it is good craic*». Також це слово використовується відносно подій, новин, пліток: **what's the craic?**, **how's the craic?** та **any craic**.

- **Couple** означає «декілька» (щось від двох і більше), чотири чи п'ять,

тоді як в англійській мові – це «два». Походить від гельського слова *cúpla*, яке теж означає «декілька».

- **Cute** може означатися «кмітливий», «розумний», особливо у справах бізнесу: «*cute hoor*».

- **Cub** – «маленька дитина».

- **Da** – сленгізм, відповідник слова «тато» (дублінський говір): «*Me da doesn't do too well at the horses!*»

- **Doss** означає «ліжко» або «лінуватися».

- **Dozy** – «той, що заважає, надокучає» (дублінський говір): «*Dozy git!*».

- **Drout(h)** – «відсутність алкоголю»: «*There's an awful/fierce droot on me*'.

- **Evening** – відповідно до Ірландського діалекту починається раніше ніж відповідно до British English. Будь який час дня після обіду – вечір, тоді як в Англії вечір починається приблизно о 17:00.

- **Feck** – сленгізм, що означає «throw», «steal» or «go away» «*Feck off!*».

- **Feen** – «модний чоловік» (Ірландський відповідник американському *Dude* та лондонському *Geezer* (мажор).

- **Fierce** – «дуже-дуже»: «*This is fierce bad weather we're having*».

- **Footpath** – «тротуар» (американський варіант – «*sidewalk*», британський – «*pavement*»).

- **Gansey** «кофта»(походить від гельського слова *geansai*).

- **Grand** – використовується для означення людини чи річі з якою все добре: «*I'm grand*» або «*That's grand*». Також використовується як відповідь «ні, дякую!» , наприклад, коли вам пропонують випити: «*No, I'm grand, thanks*».

- **Gobshite** – «дурний» або «той, що верзе нісенітницю».

- **Guards** – (Garda Síochana), силова захисна структура Ірландії. Це слово має похідні та еквіваленти: **Gardaí** (у ЗМІ), **Garda** (форма однини), та **Bangharda**.

- **Gurrier** – «молодий чоловік», «парубок» (як правило не багатий).

- **Handy** – «корисний»; «*great*», «*terrific*»; «здібний»: також describe a «*Paul is pretty handy with a golf club*» , що означає «*Paul is a good golfer*».

- **Hoor** – «повія»: «*She's an awful wee hoor so she is!*». Може означати «шахрай» або «негідник».

- **Jacks** – вбиральня, як правило в барі: «*mind my handbag while I go to the jacks*». Походить від англійського слова «*Jakes*», яке було поширеним ще у 16-му столітті. Зараз також вживаються слова *Bog* та *Loo*.

- **Janey Mac!** – вживається як вигук захоплення або розчарування(найчастіше зустрічається в Дубліні). Походить зі старої дитячої пісеньки: «*Janey Mac, me shirt is black, what'll I do for Sunday?/Go to bed, cover your head and don't get up til Monday!*».

- **Jaykers** – Ісус.

- **Jaysis** – також Ісус, але це слово більш поширене в сільській місцевості: «*Sweet Be-Jaysis*'.

- **Loodar/Ludar** – «дурень». Походить від гельського слова *Lúdramán*.

- **Lug** – «вухо».

- **Messages** means «бакалійні вироби»; «доручення»: «*She's gone to the*

shop to get the messages. I had a few messages to do in town.

- **Minerals** – «не алкогольні або слабоалкогольні напої».
- **Mouth like a Malahide cod** – сленгізм, поширений в Дубліні, означає «той, хто багато говорить».
- **Nohjis** – перевернена форма слова *odious* (відразливий). Часто вживається зі словом *fierce* (несамовитий). *'The craic last night was nohjis fierce'*.
- **Oul' fella** та **oul' wan/lass(y)** – ці слова використовуються для опису батьків з повагою.
- **Oxter** – «підпахва»: *'He had a book under his oxter'*. (звучить дуже схоже до данського *Oksel* (oxel)).
- **Press** – «шафа».
- **Ratchet** – «річ, назва якої невідома» (це слово поширене на території графств Корк та Керрі).
- **Rubber** – «гумка».
- **Runners** або **tackies**, в північній частині країни **gutties** – «спортивне взуття» («*trainers*» – британська англійська, «*sneakers*» – американська).
- **Scallion** – «зелена цибуля». Після поширення мереж супермаркетів часто вживаним став варіант *Spring Onion*.
- **Scoop** – «алкогольний напій»: *'Going for a few scoops'*. Дуже рідко вживається в однині: *'I left my scoop on the table'*. Також у цьому значенні вживається слово **Jars** (з якого походить вираз: **to be jarred**).
- **Smashing** – «чудовий, «прекрасний». Вважається, що це слово походить з фрази *'Is maith é sin' (that's great)*, яка має фольклорну основу.
- **Tayto** (Ірландська марка картопляних чіпсів) – використовується, коли мова йде про будь-які картопляні чіпси.
- **Tin** – «банка», особливо щодо їжі: *'Give us a tin of beans. A «can»*, як правило, що стосується пива, чи інших напоїв.
- **Topper, pointer** та **parer** – «підстругачка».
- **Wan** – особа, звичайно жіночої статі (з гельського слова *bean*, яке означає «жінка»).
- **Wee** – «маленький».
- **Whisht** – «тихо!»: *'Hauld (Hold) your whisht'* (характерна для сільської місцевості) Походить з слова «*Éist*» (listen), яке при швидкому мовленні перетворюється на «*Whisht*».
- **Yoke** – «річ, назва якої невідома» [5].

Це короткий список слів, якими користуються ірландці у повсякденному житті. Але лексичне багатство ірландського діалекту найяскравіше виражається у варіативності фразеологічних зворотів.

В Ірландії прийменники вживаються в не характерній для англійської мови позиції, з іншим значенням. Ми наведемо приклади такого вживання:

'He put lies *on* me' – досить поширена фраза. Вона має два значення: *'he accused me of telling lies'*, або *'he told lies about me.'*

'He was vexed *to* me' (в англійській мові «with me»): *'I was at him for half a year'* (with him); *'You could find no fault *to* it'* (with it).

'I took the medicine according to the doctor's order, but I found myself nothing

the better of it'. 'You have a good time of it'.

В ірландському вірші *Bean na d-Tri m-Bo*, 'або The Woman of Three Cows', зустрічається вираз: *do bhylacht nб bn teann*, в перекладі на ірландську англійську: 'Do not be haughty out of your cattle'. Це форма виразу, який широко вживається в Англії: «he is as proud as a peacock out of his rich relations».

'She has great thought out of him,' означає «She has a very good opinion of him».

'I am without a penny,' що означає «I haven't a penny», це досить поширений вираз, який є перекладом гельської фрази: *tб me gan pinghin*.

Іншою характерною рисою ірландського діалекту є особливе вживання прийменника *for* (співвідносний з гельським прийменником *mar*):

'Well, how is your new horse getting on?' 'Ah, I'm tired of him **for a horse**: he is little good'.

*A dog keeps up a continuous barking, and a person says impatiently, 'Ah, choke you **for a dog**' (may you be choked) [7; 62, 8].*

Вживання прикметника *of* теж має свої особливості. Так словосполучення 'Of you' часто має значення *from you*: 'I'll take the stick of you whether you like it or not'. У фразах такого типу 'Of you' – це переклад гельського *diot* [8].

В столиці Ірландії поширене вживання прийменника *on* замість прийменника *in*: 'Oh that news was **on the paper yesterday**'. 'I went **on the train to Kingstown**'.

В деяких частинах графства Ольстер прийменник *on* вживається після виразу *to be married*: 'After Peggy M'Cue had been married **on Long Micky Diver...**' [8].

Такі вирази як: 'I am afraid of her', 'I am frightened at her', мають свої ірландські відповідники: 'I am afeard **for her**', 'I am frightened **for her**'.

Прийменник *against* теж вживається у зовсім відмінному від літературної мови значенні: 'he went against his father', що означає: «he went to meet his father».

Також, для займенників *myself*, *himself*, та інших займенників цього типу, характерне вживання у неприбранному для англійської мови значенні: 'The birds were singing **for themselves**'; 'I was looking about the fair **for myself**' (Gerald Griffin: 'Collegians'); 'he is pleasant **in himself**'; 'I felt dead [dull] **in myself**'; 'Just at that moment I happened to be walking by **myself**'. Вирази такого типу – запозичення з гельської мови [5].

В Ірландії ви можете почути дієслово *show* у значенні дієслів *give* або *hand*: 'Show me that knife', що означає «hand it to me»; 'Show me the cream, please'.

Вираз *by the way* в Ірландії вживається у значенні «ніби то»: 'He passed me in the street **by the way** he didn't know me'; 'he refused to give a contribution **by the way** he was so poor'.

Вираз 'My own own people' означає «мої найближчі родичі», і є перекладом гельського виразу «*mo mhuinterse fūin*». А повтор займенника, взагалі, характерне для ірландського діалекту явище.

Досить поширеним є вираз: 'I had like to be killed', який літературною

мовою мав би звучати як: *I was near being killed; I had a narrow escape of being killed; I escaped being killed by the black of my nail* [1].

Проаналізувавши лексеми та фразеологізми поширені в Ірландії можна стверджувати, що вони походять з мови корінного населення – гельської мови, або є результатом впливів, які відбувалися декілька століть тому. Також словниковий склад діалекту поповнюється за рахунок сленгу.

Тобто, можна виділити три основні джерела поповнення лексичного фонду:

1. Власне словотворення (сленгізми та фразеологізми).
2. Запозичення з мов корінного населення (*whisht*).
3. Адаптація значень загальноанглійських слів (*myself, himself*).

Не зважаючи на те, що граматики – один з самих сталих мовних пластів, у якому зміни відбуваються досить рідко. В ірландському діалекті англійської мови є ті особливості, котрі притаманні лише йому.

Вживання часток *Shall* та *Will* у Ірландському діалекті суттєво відрізняється від їх вживання у літературній англійській мові. Сьогоднішній варіант їх використання розвивався протягом останніх 800 років, а можливо і більше. Такий варіант використання часток *Shall* та *Will* відображає їх вживання, характерне для XVII – XVIII століть:

I will win for him an (if) I can; if not I will gain nothing but my shame and the odd hits’.

(‘*Hamlet*’, Act V., scene II.) [8].

Також в ірландському діалекті присутні особливості вживання частки *shall*; сучасні правила розвинулися з давніх особливостей вживання та значення, які збереглися в Ірландії. Старе значення частки – зобов’язання, обов’язок (Чоссер: «*The faith I shal to God*»), яке походить від *sceal* «I owe» або «ought». В англійській мові це значення давно занепало, тоді як в Ірландії вживається (попросивши ірландського офіціанта «*Please have breakfast for me at 8 o’clock tomorrow morning*» можете почути у відповідь «*I shall sir*»).

Lady Macbeth (to Macbeth): – Be bright and jovial among your guests tonight.

Macbeth:- So shall I, love.

(«*Macbeth*», Act III. scene II.)

Second Murderer :-We shall, my lord, Perform what you command us.

(«*Ibid*»,., Act III. scene I.) [8].

Таке вживання частки було характерним для староанглійської мови: обоє, офіціант і Мет Рі, у своєму мовленні використовують частки відповідно до правил англійської мови.

Можна припустити, посилаючись на твори Шекспіра, що в часи, коли він творив, *shall* та *will* в таких випадках, мали однакове значення.

Queen:- Say to the king, I would attend Ms leisure For a few words.

Servant: Madam, I will.

(«*Macbeth*», Act III. scene III.) [8].

Неправильне вживання частки *will* в питаннях в першій особі однини («*Will I light the fire ma’am?*»; «*Will I sing you a song?*» – instead of «*Shall I?*») стало досить поширеним в наші дні.

Те, що ми називаємо правильним утворенням минулого часу (за допомогою *ed*), відоме як слабке закінчення: *call, called*; не правильне утворення (за допомогою зміни голосного) – сильне закінчення: *run, ran*. У Староанглійській мові сильне закінчення було майже універсальним, але через сотні років в англійській мові спостерігається тенденція до заміни його на слабке. Але в Ірландії все навпаки, спостерігається повернення до старих традицій: не лише вживання минулих часів з сильними закінченнями, а й утворення їх самостійно: вживають *slep* та *crep* утворюють, наприклад: «*He ruz his hand to me*», «*I cotch him stealing the turf*», «*he gother sticks for the fire*», *he hot me on the head with his stick*», «*he sot down on the chair*». [1].

Інколи минулий неозначений час вживається замість форми минулого часу умовного способу. «*If they had gone out in their boat that night they were lost men*»; *i.e.* «*they would have been lost men*». «*She is now forty, and 'twas well if she was married*» («*it would be well*»).

«*Oh Father Murphy, had aid come over,
the green flag floated from shore to shore*».

«*Old Irish Folk Music and Songs*» [5].

В Ірландії *see* часто вживається як *saw*: – «*Did you ever see a cluricaun Molly? – Oh no sir, I never see one n4yself*» (*Crofton Croker.*); «*Come here Nelly, and point out the bride to us.*» «*I never see her myself Miss [so I don't know her] replied Nelly*» (*Knocknagow*) [8].

Наказовий спосіб дієслів часто утворюється за допомогою дієслова *let*:- замість «*go to the right*» або «*go you to the right*», в Ірландії вживають «*let you go to the right*»: «*let you look after the cows and I will see to the horses*» [3].

У Вотерфордї та Південному Вексфордї вживаються такі дієслівні форми: «*Does your father grow wheat still?*» «*He do*». «*Has he the old white horse now?*» «*He have*» [5].

У місті Донегал та на території навколо нього слова *the yon* вживаються в скороченій формі *thon*, яка означає *that* або *those*: «*you may take thon book*». [5]. Також у цій місцевості вираз «*such a thing*» вживається як *such an a thing*:

«*No, Dinny O'Friel, I don't want to make you say any such an a thing.*»
(*Seamus MacManus.*) [8].

Прослідковується тенденція ставити *o* в кінці деяких слів: *boy-o, lad-o*. «*You may go now*», *said the judge, 'as you are acquitted; but you stole the sheep all the same, my buck-o.*

«*I would hush my lovely laddo
In the green arbutus shadow*»

(*A.P. Graves: 'Irish Songs and Ballads'*) [6].

В Ірландському діалекті англійської мови є артикль *an*, який має значення означеного артикля англійської мови: *the*, і вживається частіше ніж означений артикль *the*.

В Ірландії досить поширеним є вживання форми однини іменників замість форми множини після числівників: «*I'm in this place now forty-four year*». «*that bookcase cost thirteen pound*» [1]. Також в «Макбеті» Шекспіра ми зустрічаємо фразу «*this three mile*». На нашу думку, ця особливість була запозичена з гельської мови. Саме в цій мові числівники після десяти вимагають вживання

форм однини: *as tri-caogad laoch*, 'thrice fifty hero' [8].

На півдні Ірландії модальне дієслово *may* часто вживається у значенні модального дієслова *ought*, навіть серед високоосвічених людей: 'Last week when setting out on my long train journey, I brought a book that I may read as I travelled along'. Схожі речення можна зустріти і в столичній газеті і почути на вулиці маленького містечка.

На території графства Ольстер *till* часто вживається замість *to*: 'I am going till Belfast tomorrow' [1].

В англійській мові є дві часові форми, які майже не використовуються в Ірландії: perfect-' I have finished my work'; and the pluperfect-' I had finished my work' [before you arrived]. Як їх заміна використовується слово *after* після дієслова *to be*. 'I am after finishing my work', 'I am after my supper' ('Knocknagow'). 'I'm after getting the lend of an American paper' (*ibid.*); 'I was after finishing my work' [before you arrived]. А інколи замість форм доконаного часу вживаються форми минулого неозначеного часу:

– 'Why haven't you brought me the paper?'

– 'The paper didn't come from the station yet sir'.

Інколи вживається форма теперішнього тривалого часу: 'I am sitting here waiting for you for the last hour' (замість 'I have been sitting').

Іноді *have* або *has* (*had*) вживаються у своїх первинних значеннях володіння: 'You have me quite distracted', замість 'You have quite distracted me with your talk'. 'I have you found out at last'. 'The children had me vexed' (*Jane Barlow*) [5].

'And she is a comely maid
That has my heart betrayed'

(*Old Irish Folk-Song*)

«. . . . . I fear,
'That some cruel goddess **has him captivated**,
And has left here in mourning his dear Irish maid'

(*Old Irish Folk Music and Songs*) [6].

Іноді замість форми минулого доконаного часу вживається форма минулого неозначеного часу: 'An hour before you came yesterday I finished my work', замість 'I had finished'.

В ірландському діалекті англійської мови є так звана consuetudinal часова форма, яка є показником звичної дії або існування [5]. Вона утворюється за допомогою дієслова *to do* з дієсловом *to be*:

'I do be at my lessons every evening from 8 to 9 o'clock'. 'There does be a meeting of the company every Tuesday'. 'Tis humbuggin' me they do be'.

('Knocknagow') [8].

Інколи *be* використовується без *do*, але в таких випадках використовується і в своєму поширеному значенні [2].

'My father bees always at home in the morning': 'At night while I bees reading my wife bees knitting' (*Consuetudinal*).

'You had better not wait till it bees night' (*Indicative*).

'I'll seek out my Blackbird wherever he be' (*Indicative*).

(*Old Folk Song-' The Blackbird'*) [6].

Таке використання властиве для східної частини Ірландії: від Вексфорду до Антріму.

Такі старі форми слів як *anear, adown, afeard, apast, afore* вживаються на території всієї Ірландії [1], і вони мають англійське походження, цьому підтвердженням можуть бути слова англійських письменників:

'If my child was standing anear that stone'

(Gerald Griffin: 'Collegians').

'She was never a-shy or ashamed to show' [her respect for me].

(*'Knocknagow'*) [8].

Ці слова вважаються архаїзмами серед освічених людей, але деякі з цих слів і досі вживаються в англійській мові: *aboard, afoot, amidst*.

Зникнення *thou* – це суттєва втрата для англійської мови, з цим важко не погодитись. Тому що тепер *you* виконує подвійну роль: є формою і однини, і множини, що інколи призводить до неясності. Ірландці намагаються уникнути цього різними способами. Вони завжди у множині вживають форму *ye*: *'Where are ye going to-day?' 'I'm afeard that will be a dear journey to ye'*. Приймаючи форму однини *you*, вони утворили нові форми множини *yous, yez, yin* [1].

'That's true for ye at any rate. I'm laughing at the way we'll carry out yeer song afore the day is over'.

(*'The House of Lisbloom'*, by Robert D. Joyce) [8].

Дієслова *rest* і *perish* дуже часто вживаються в активному стані. Перше, наприклад, можна зустріти в «the Testament of Cathaeir Myr»:-

'Here is the Will of Cathaeir Myr,

God rest hini'.

(Mangan) [8].

Або у творі 'Caoch O'Leary':

'And there he sleeps his last sweet sleep –

God rest you, Caoch O'Leary'

(John Keegan)

'That breeze would perish the Danes'.

Характерним для ірландців (особливо для молодих людей) є вживання слова «Aye»(форма «Yes»):

«It's getting late, isn't it?» «Aye, it is.» або *«It is, aye.»*

Говорячи про синтаксис ірландського діалекту, варто сказати, що він суттєво відрізняється від синтаксису англійської мови в першу чергу тому, що розвивався під впливом гельської мови. Та, на жаль, серед сучасних жителів міст ми навряд чи знайдемо людину, котра б просаундувала б нам ці особливості.

Ірландці, даючи відповідь на запитання, досить часто не використовують характерні для цього слова: «yes» чи «no», а повторюють дієслова, в позитивному чи негативному їх значенні:

«Are you coming home soon?» «I am.»

«Is your mobile charged?» «It isn't.»

Але прослідковується тенденція, особливо серед молоді, вживати саме ці слова.

Також характерним є використання слова «aye» як форми (щось на зразок

американських «*yeah*», «*sure*»):

«*It's getting late, is it?*» «*Aye, it is.*» or «*It is, aye*».

«*Is that okay with you?*» «*Aye*».

Властивим для ірландського діалекту є закінчення питальних речень з 'no?' або 'yeah?'

«*He's not coming today, no?*» (*Níl sé ag teacht inniu, nach bhfuil?*)

«*The bank's closed now, yeah?*» (*Tá an banc dúnta anois, an bhfuil?*)

Отже, і у найсталішому з мовних пластів – граматичі ірландський діалект дотримується традиції збереження правил староанглійської мови. Найяскравіше це виражається у специфіці вживання *Shall* та *Will*; утворення форм минулого часу за допомогою зміни голосного; вживання старих форм слів *anear, adown, afeard, apast, afore*.

Особливості ж синтаксису свідчать про вплив гельської мови та особливості світосприйняття ірландців. В комплексі всі ці риси підтверджують правильність визначення лінгвістичного статусу англійської мови Ірландії як діалекту, котрий є рушійною силою розвитку англійської картини світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dialects in English http://www.en.wikipedia.org/wiki/Dialects_in_English/
2. Ethnologue, 13-th Edition, Barbara F.Grimes, Editor, 1996, Summer Institute of Linguistics Inc /<http://www.ethnologue.com>
3. Ethnologue: Geographic Distribution of Living Languages. http://www.ethnologue.com/ethno_docs/distribution.asp.
4. Harris J. English in Ireland//Language in British Isles/Ed. Trudgill P. – Cfmbridge, 1984. – 240 p.
5. Irish English http://www.en.wikipedia.org/wiki/Irish_English/
6. Irish Folklore http://www.en.wikipedia.org/wiki/Irish_Folklore/
7. Pennycook, Alastair. The Cultural Politics of English as an International Language. Harlow: Longman Group Ltd. – 1994.
8. Popular poems in Ireland http://www.en.literature.com/Irish_poets/